

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕНЬ
У ГАЛУЗІ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ І СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

**МАТЕРІАЛИ МІЖВУЗІВСЬКОЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

19 ТРАВНЯ 2021 РОКУ

ХАРКІВ – 2021

УДК 37.013.42
ББК 74.60
А 43

За редакцією
доктора педагогічних наук, професора,
завідувача кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
Васильєвої Марини Петрівни

Актуальні проблеми досліджень у галузі соціальної педагогіки і соціальної роботи: матеріали міжвузівської дистанційної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти (19 травня 2021 року); за ред. М.П. Васильєвої. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2021. 78 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди (протокол № 5 від 11 травня 2021 р.).

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди, 2021.
© Кафедра соціальної роботи і соціальної
педагогіки, 2021.
© Васильєва М.П., 2021.

ЗМІСТ

НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ТРЕТЬОГО (ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....7

Буйницька М. САМООСВІТНЯ КОМПЕТЕНТНІСТЬ – ОСНОВА СОЦІАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ПРАВА.....7

Ван Юйхун. ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ У КНР ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ9

Потьомкіна Н. «Я-РЕАЛЬНЕ» ТА «Я-ВІРТУАЛЬНЕ» ЯК СКЛАДОВІ «Я-СОЦІАЛЬНОГО» ПРЕДСТАВНИКІВ КІБЕРПОКОЛІННЯ.....10

НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....13

Гулько Л. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДІАГНОСТУВАННЯ ГОТОВНОСТІ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФІЛАКТИКИ БУЛІНГУ В ШКОЛІ.....13

Грицай С. ОРГАНІЗАЦІЯ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ ДЛЯ ОСІБ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ.....17

Житник С. ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОГО КОНСТРУЮВАННЯ ІНВАЛІДНОСТІ.....19

Лещенко Є. ПРОБЛЕМИ «СОЛО-БАТЬКІВ» З ПОЗИЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ.....21

Олексенко А. ОСОБЛИВІ ОСВІТНІ ПОТРЕБИ ДИТИНИ ЯК ОРІЄНТИР ПЕРЕБУДОВИ СИСТЕМИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....23

Хопта В. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ.....25

4. Капська А. Й., Пеша І. В. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей. Центр учбової літератури, 2012. 231 с.
5. Зверева І. Д., Лактіонова Г. М. Соціальна робота в Україні. Київ: Науковий світ, 2003. 223 с.

ОСОБЛИВИ ОСВІТНІ ПОТРЕБИ ДИТИНИ ЯК ОРІЄНТИР ПЕРЕБУДОВИ СИСТЕМИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Анна Олексенко

Науковий керівник - кандидат педагогічних наук, доцент В.Л. Григоренко

Інтеграція України у світовий освітній простір, поряд зі зміною правових та суспільно-економічних підходів, вимагає системного вдосконалення освітньої галузі, пошуку ефективних шляхів підвищення якості освітніх послуг та реального забезпечення однакового доступу всіх громадян, зокрема і дітей з особливими освітніми потребами, до якісної освіти. Відповідно підготовка майбутніх педагогічних працівників до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами позначається сьогодні як одна з провідних цілей розвитку української держави й суспільства.

У Законі України «Про освіту» наголошується, що дитина з особливими освітніми потребами має необхідність додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту. Це поняття безпосередньо пов'язане зі становленням інклюзивного підходу в освіті, в межах якого інклюзивне навчання розглядається як система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників [2]. Конвенція про права дитини та Декларація про права інвалідів, ухвалені Генеральною асамблеєю ООН, а також інші вітчизняні законодавчі акти серед пріоритетів визначають право дитини з особливими освітніми потребами в тому числі й на освіту.

Про актуальність вказаної проблематики свідчить все більш зростаючий науковий інтерес дослідників щодо цього питання. Проблеми навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами, їх інтеграції у середовище закладів освіти, а також питання готовності майбутніх педагогічних кадрів до роботи з дітьми в умовах інклюзивної освіти, соціальної адаптації дітей з особливими потребами до закладів освіти досліджували такі науковці, як О. Антонова, В. Бондар, Н. Буковцова, К. Волкова, О. Горбатюк, Д. Деплер, Н. Лалак, Т. Лорман, Н. Назарова, Т. П'ятакова, О. Рассказова, Д. Харві, В. Шищенко, Ю. Шумилівська та інші. Аналіз наукового доробку вітчизняних та зарубіжних вчених дає можливість констатувати, що сьогодні більшість наукових праць присвячені питанням висвітлення особливих освітніх потреб дітей у закладах середньої освітньої ланки. Проте проблеми розуміння

особливих освітніх потреб дітей дошкільного віку та підготовки майбутніх вихователів до роботи з ними в умовах запровадження інклюзивної освіти у дошкільних закладах, яким присвятили свої наукові розвідки такі вчені, як А. Аніщук, А. Колупаєва, Л. Савчук, О. Мартинчук, І. Юхимець та інші, є набагато менш дослідженими, хоча й не менш актуальними.

Як наголошує А. Аніщук, для ефективного запровадження інклюзивного навчання необхідно вирішити низку проблем, пов'язаних не тільки з недовідомістю фінансування і матеріально-технічним забезпеченням, а й з неоднозначними позиціями членів суспільства і, перш за все, з неготовністю педагогічних кадрів до здійснення професійної діяльності в нових умовах [1, с. 214]. Тому одним із найважливіших чинників врахування особливих освітніх потреб у закладах освіти має бути формування професіоналізму майбутнього педагога в умовах інклюзії [3, с. 100]. Відповідно можемо стверджувати, що запровадження ідей інтеграції та інклюзії у дитячі садки України значною мірою залежить від готовності суспільства і освітянської спільноти й, насамперед, від кваліфікації кадрів, що вимагає внесення змін у процес підготовки майбутніх вчителів і вихователів.

Вчені (О. Акімова, А. Аніщук, К. Волкова та інші) наголошують на необхідності оволодіння майбутніми вихователями ЗДО інклюзивною компетентністю, яка забезпечить можливість здійснювати моніторинг психофізичного і соціального розвитку дітей, особистісно-орієнтований підхід, враховуючи індивідуальні особливості кожної дитини, створювати умови для включення дітей з особливими освітніми потребами в освітнє середовище. Інклюзивна освіта вимагає, щоб майбутні вихователі ґрунтовно володіли знаннями щодо специфіки розвитку дітей з особливими освітніми потребами, вміли здійснювати корекційні заходи в умовах закладів освіти. Отже, для підготовки майбутніх вихователів ЗДО до діяльності в умовах інклюзивної освіти важливою стає цілеспрямована робота із удосконалення знань про дитину, підвищення рівня методичної готовності до роботи з дітьми з освітніми потребами, навчання педагогів дієвій співпраці з усіма учасниками освітнього процесу. При цьому підкреслимо, що до категорії осіб з особливими освітніми потребами можуть підпадати не тільки діти з інвалідністю, а й діти з мовними освітніми потребами, внутрішньо переміщені особи, діти-біженці та діти, які потребують додаткового та тимчасового захисту.

Підсумовуючи, зазначимо, що сьогодні становлення інклюзивного підходу в освіті вимагає докорінної перебудови світогляду освітянської спільноти, батьків, усього суспільства, створення сприятливих освітніх умов для будь-яких категорій дітей. Одним з основних суб'єктів діяльності з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти виступає вихователь ЗДО, який має отримати відповідні знання та уміння, оволодіти інклюзивною компетентністю.

Список використаних джерел:

1. Анішук А. М. Підготовка майбутніх вихователів до роботи з дітьми в умовах інклюзивної освіти. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя*. Сер. : Психолого-педагогічні науки. 2013. № 5. С. 213-218.
2. Закон України «Про освіту». *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 38-39. ст. 380.
3. Чупахіна С. Психолого-педагогічний супровід дитини з ООП: співпраця із сім'єю. *Освітній простір України*. Науковий журнал ДВНЗ. Івано-Франківськ. 2015. Вип. 6. С. 100-104.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

Віра Хопта

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент Л.І. Смеречак

Визнання українським суспільством пріоритету загальнолюдських цінностей передбачає від освіти нового ставлення до дітей з інвалідністю, розв'язання завдань їхньої соціалізації та інтеграції [1]. Зміст та основні завдання участі соціально-психологічної служби та ІРЦ з питань соціально-психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами визначено низкою нормативно-правових документів. У закладах загальної середньої освіти здійснюється соціально-психологічний супровід дітей з ООП в межах загального навчання та виховання, створюються умови для їхнього гармонійного розвитку.

Процес соціально-психологічного супроводу дітей із особливими освітніми потребами – це система передавання соціального досвіду з урахуванням особливостей і потреб різних категорій дітей із порушенням розвитку за активної їхньої участі й забезпечення адекватних умов, у результаті чого діти залучаються до роботи в усіх соціальних системах, структурах, беруть активну участь в основних сферах життя і діяльності суспільства, готуються до повноцінного дорослого життя, самореалізації та розкриття себе як особистості.

Інклюзивний підхід у системі освіти полягає в тому, що заклади загальної середньої освіти мають бути відкритими для всіх дітей, незалежно від їхніх фізичних, інтелектуальних, соціальних, емоційних, мовних чи інших особливостей. За рівнями включення дитини в освітній процес виокремлюють такі види: повна (рекомендована дітям, які за рівнем психофізичного розвитку відповідають віковій нормі та психологічно готові до спільного навчання з дітьми з типовим розвитком за індивідуальними програмами); комбінована